רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת קלו.

מימהל היכי מהלינן. שום קטן ביום השמיני בשבת דילמא נפל הוא ולא חזי למול ועושה חבורה שלא לשם מצוה: **אם חי הוא.** כלומר אם כלו לו חדשיו שפיר קא מהיל: **מחסך בבשר.** שחוטה הוא ולא חבורה היא: **לא נגרכה.** הא דקתני אין מחללין אלא לענין מכשירי מילה לרבי אליעזר דאמר דמו שבת ה"מ דקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו שעברו ״ט' חדשים משמשה עד שילדתו ולא שמשה כל ימי עיבורה אבל ספק אין מכשירין דומין דילמא לאו בר מימהל הוא ומחלל שבת בעשותו פחמים וכרת: **כתנאי.** נפל גמור אם חשוב כמת כדקאמר רב חדא בר אהבה דאינו אלא מתמת בשר או לא והוא חבורה: **לאכלה להביא בן ח'.** דכוליה קרא דריש ליה בתורת הכיום מן הבהמה מקלת בהמה מטמאה ומקלת אינה מטמאה פרט לטרפה ששחטה ומדממעיט טרפה ששחטה מכלל דבטהורה קאי אשר היא לכם להביא בהמה טמאה לפי שפרשה לאשונה דכתיב בה״ לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה ואינה מעלת גרה וגו׳ מוקי לה התם באחר מן החי הכתוב מדבר ופרשה זו בחמה ודאי לאכלה להביא בן ח׳ חדשים שאף שחיטתו מיתה ומטמאה: **מר סבר חי הוא.** לפיכך שחיטתו מטהרתו: **לענין אכילה.** מי מותר באכילה בשחיטתו אם לאו: **טרפה.** שחיטתה מטהרתה מלטמא כדפרישית: **היסה לה שעת הכושר.** ליחבט וליטהר קודם שנטרפה: **מי פליגי.** למיסרי ולד של בהמה בתוך ח׳ ימים: **שוחטיה אוהו כיו"ט.** ואינו מוקלה שהרי בין השמשות נמי היה מוכן לגבן אמו. מיהו שמעינן מינה דמותר לבו ביום: **ושוין.** רבי יהודה ורבי שמעון שנחלקו בראוין מומין ביו״ט במסכת בילה[6] שאם נולד היום הוא ומומו עמו שהוא מן המוכן ומותר לבקר מומו ביו״ט ולא דמי כמתקן ביו״ט ולא איתחזק באיסורא ומוקמינן לה התם כגון דיתבי דייני התם ולאיתו בשעת לידה מיד: **נפל מן הגג או אכלו ארי.** שמת מחמת מיתה הבאה לו בתוך ל׳ ממקום אחר דבני הכל בחזקת כלו לו חדשיו קאי דאי לאו הך מיתה לא הוה מת הילכך מי הוא ובאדם הוי ולד ופוטר את אמו מן החליצה וגבי בהמה נמי פטר ולד בהמה ששחט בתוך ח׳ מותר באכילה דלא חזינא ביה ריעותא וכוב היולדות אינן מפילות[7]: **שפיכה.** ״ביילי״ר בלע״ז כלומר לאחר לידתו לא רלו כו אלא חיות מעט שפיכה ומת וגבי אדם קאי: ה״ג **ובאבו[8] ענלא מילחא ביממא דשבעה: איסריחיה.** מלשחטו עד לאורתא שהוא ליל שמיני: **הוה אכלינן מיניה.** דמקלת היום כבולו כדכתיב (ויקרא כב) והיה שבעת ימים תחת אמו הא לילה חזי ומיהו מיום השמיני הוא דילה דאורתא לאו בת הקרבה היא דכתיב (שם ז) ביום צוותו להקריב אבל מכלל נפל נפקי ליה וחזי לאקדושי יום להרלאה כשהמירן נזבחים (דף יב.) ״לילה לקדושה יום להרלאה ומיכל. אלמא מאן דס״ל כרשב״ג פליג במיתה דבהמה לו מתקום אחר ואמר פשיטא הוא: **שביב בנו אלפין.** לגידתו: **איזורוניתא.** מטעמים שמאכילין את האבל: **קא בעיה למיכל.** לכך אתה מתאבל חנם: **איסרע מילחא.** אכילות: **בנו אלפין יומין.** לגידת הולד: **מה הולד כיכפות ל.** לגידתו ולא היה לאכיו לאכיו בן אלא הוא[9] ומולד לאחר מיתת אביו ועל ידו היו פוטרין אמו מן החליצה אם היה בר קיימא: **ועמדה ונתקדשה.** לאחר זמן לפי שבטורה שאינה זקוקה לאיבום: אם

מימהל היכי מהלינן ליה אמר רב אדא בר אהבה [א]מלין אותו ממה נפשך אם חי הוא שפיר קא מהיל ואם לאו מחתך בבשר הוא ואלא הא דתניא ספק בן ז' ספק בן ח' אין מחללין עליו את השבת אמאי נימהליה ממה נפשך אם חי הוא שפיר קא מהיל [ב]ואם לאו מחתך בבשר הוא אמר מר בריה דרבינא אנא ורב נחומי בר זכריה תרגימנא מימהיל הכי נמי מהלינן ליה לא נצרכה אלא למכשירי מילה [ג]ואליבא דרבי אליעזר אמר אביי כתנאי [ד]יכי יצות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה להביא [ה]בן שמנה שאין שחיטתו מטהרתו רבי יוסי ברבי יהודה ור' אלעזר בר"ש אומרים שחיטתו מטהרתו מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר חי הוא ומ"ם מת הוא אמר רבא אי הכי אדמיפלגי לענין טומאה וטהרה ליפלגי לענין אכילה אלא דכולי עלמא מת הוא ורבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון סברי כטרפה טרפה לאו [ו]אף על גב דמתה היא שחיטתה מטהרתה הכא נמי לא שנא ורבנן לא דמי לטרפה טרפה היתה לה שעת הכושר האי לא היתה לה שעת הכושר וכ"ת טרפה מבטן מאי איכא למימר התם יש במינה שחיטה [ז]הכא אין במינה שחיטה איבעיא להו מי פליגי רבנן עליה דרבן שמעון בן גמליאל או לא אם תמצי לומר פליגי הלכה כמותו או אין הלכה כמותו ת"ש [ח]עגל שנולד ביום טוב שוחטין אותו בי"ט הכא במאי עסקינן [ט]דקים ליה בגוויה שכלו לו חדשיו ת"ש [י]רשין [יא]שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן ה"נ שכלו לו חדשיו ת"ש דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל [יב]הלכה מכלל דפליגי ש"מ אמר אביי [יג]נפל מן הגג או אכלו ארי דברי הכל חי הוא כי פליגי שפיהק ומת מר סבר חי הוא ומר סבר מת הוא למאי נפקא מיניה [יד]לפטור מן היבום נפל מן הגג או אכלו ארי דברי הכל חי הוא והא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע איקלעו לבי בריה דרב אידי בר אבין ועביד להו עיגלא תילתא ביממא דשבעה ואמרי ליה [טו]אי איתרחיתו ליה עד לאורתא הוה אכלינן מיניה השתא לא אכלינן מיניה אלא כשפיהק ומת דברי הכל מת הוא כי פליגי בנפל מן הגג ואכלו ארי מר סבר מת הוא ומר סבר חי הוא בריה דרב דימי בר יוסף אתיליד ליה ההוא ינוקא בגו תלתין יומין שכיב יתיב קמתאביל עילויה אמר ליה אבוה צוורוניתא קבעית למיכל אמר ליה [טז]קום לי ביה שכלו לו חדשיו רב אשי איקלע בי רב כהנא איתרע ביה מילתא בגו תלתין יומין חזייה דיתיב וקא מתאבל עילויה אמר ליה לא סבר ליה מר להא דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל אמר ליה קום לי בגויה שכלו לו חדשיו [יז]איתמר מת[יח] בתוך שלשים ועמדה ונתקדשה אמר רבינא משמיה דרבא אם

מימהל היכי מהלינן ליה. מכאן משמע דלא חיישי רשב"ג בבן שמנה [כ] דוקא אלא בסתם ולדות וכן משמע לקמן דאמר ת"ש עגל שנולד בי"ט שוחטין אותו בי"ט ודמי דכלו לו חדשיו ואת"ל דלא חיישי רשב"ג אלא בולדי בן שמנה הוא ליה לדחויי הכ"ע בסתם ולדות ועוד אמר לקמן נפל מן הגג ואכלו ארי דברי הכל מי הוא ואי בולדי בן ח' חיישי היכי תיקם אדעתיה לומר ד"ה מי הוא וכבולהו דלקמן נמי דמוקמינן בדקים ליה בגוויה שכלו לו חדשיו וקשה לר"י מהא דאמרינן בפ' הערל (יבמות דף פ:) אחזהו בן ח' כל שלא כלו לו חדשיו רבי אומר שערו ופרכינו מוכיחין עליו כו' דאמר אלי בר שבעה הוא ואיתמהוי איתמהי ופריך [כא] הא דעבד רבה תוספאה עובדא באשה שהלך בעלה למדינת הים ואיתמהי עד תריסר ירחי שתא כמאן כרבי כיון דאיכא רשב"ג דאמר איתמהי [כב]דמי כל שהה כו' כרבי עבד אלמא משמע דהדיא דבולדי בן ח' חיישי מדמוקמ מיניה דמשמה כרבי ומנא ליה דילמא לעולם ס"ל דלא משמהי וכסתם ולדות חיישי רשב"ג כדפרישית ואור"י דע"כ בולדי בן ח' נמי חיישי דהא בתוספתא דמכילתין מיתני מילתיה דרשב"ג בתר מילתיה דרבנן ורבי דיבמות ואפילוגמייהו קאי דחיישי בכן ח' וא"ת ובשמעתין מגלן דבסתם ולדות ס"ל לרשב"ג הא לא שהה ספיקא הוי דילמא קסבר ולד מעליא הוי ולא חיישי כלל בסתם ולדות אלא בולדי בן ח' ויש לומר דדייקינן מדקתני כל שהה דכל משמע לרבות סתם דווקא שהה הא לא שהה ספיקא הווי והא דמבעיא לן לקמן אי פליגי רבנן עליה דרשב"ג הייט בסתם ולדות דבן ח' ולאי בהדיא קתני לה בתוספתא וא"ת והיכי פשיט לקמן מדאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג מכלל דפליגי בסתם ולדות תאמר דלעולם לא פליגי בסתם ולדות וכי פסיק רב יהודה כווותיה הנ"מ בולדי בן ח' וי"ל דא"כ ה"ל למיתני הלכה כר' (ד) דליכא למימר דלא קאמר הלכה כרבי משום דנעי הוכחת מימנין שערו ופרכינו אבל רשב"ג לא נעי דהא פשיטא דבן ח' אלא גמרו שערו ופרכינו לכ"ע לא אי ומדנקט רשב"ג ס"מ דבסתם ולדות חיישי ופסק בכולה מילתא כוותיה והשתא נמי אין לריך לדקדק (כ) מכל דבלאו הכי יש להוכיח דבסתם ולדות חיישי ממו שהוכמתמי[כג] ר"י: **צורניתא.** גרם בעריון[כד] לשון לידה ומזונות: אם

מסורת הש"ס

[6] [נעיל קכ.], [7] [חולין נח: כילה י.], [8] [חולין סט כילה כו.], [9] [נעיל קו: ופ"ק], [10] [מ"ק ל:], [11] [ע' חוס' כתובות מט. ד"ה מת חתום] [ומת לו: ד"ה מת וכו' שמתנו דרש"י דהכא נרסם כפוף אלשיש], [12] [ויקרא יפ], [13] [דף כו:], [14] [יבמות ל:], [15] [כתו"ק כ: נדה כ"י לרבוותיה, ופי' פטרתי אבל כמו נרי הערוך שהכלי חוס' הכא ד"ה לתלמא], [16] [נ"ל כפוף ע"פ פדאי' של חוס' יבמות ובכתובות], [17] [נ"ל ומי לאחר מיתת אביו], [18] [ר"ל מתקמינ כל ששהה אלא חני אם שהה כדרבי עבד], [19] [ר"ל דאי לאו הכי מה כא רשב"ג לחוקיע על מילתא דרבנן], [20] [ערוך לד ב].

תורה אור השלם

[1] וכי יצות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה הנגע בנבלתה יטמא עד הערב:
ויקרא יא לט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג ועביד להו עגלא מלחא: (ב) יגיס ד"ה מימהל וכו' כגן שחוטה ודאי דוקא אלא: (ג) בא"ד ומריך אלא הא דעבד: (ד) בא"ד הוה ליה למיתני הלכה כרבי וכרשב"ג דלעלה: (ה) בא"ד אין צריך לדקדק מכל כמו שהוכיחו ר"י דלעלה הכי יש לחוכיח דבסתם ולדות חיישי הס"ד:

גליון הש"ס

גב' יאם לאו מחתך בבשר הוא. עי' מ"מ כי מקמו ס"ק יא, ועי' מרש"למי פ"ו דיומתא הלכה ז: שם הבא אין בבהמה שחיטה. עי' תוליק בל ע"א מד"ה נפקא ליה: רש"י ד"ה לא נצרכה. ב' הדשים מסמסמה. עי' תב"ם בי טוי ס"ק נח: ד"ה שפיהק בילור בלע"ז. עי' נדה סב ע"ב מד"ה מפקתא: דבר ליהה לקדושה. ועי' מהוס' סם וכמיס יב ע"ב ד"ה יום ל"ע:

לעזי רש"י

ביילי"ר [בדייליי"ר]. לפהק.

רבינו חננאל

ווה שאנו מלין כל קטן בן ח', הלא אמר רשב"ג קדם ל' יום ספק נפל הוא (ואין) [ואיך] מחללין עליו את השבת ומלין אנ[ו]תו בן ח' ימים. שמא נפל הוא. ופרקינן מלין אותו ממה נפשך, אי חי הוא שפיר קא מהיל, ואי נפל מלאכה היא. ומקשינן אלא הא דתניא ספק בן ז' או בן ח' אין מחללין עליו את השבת אמאי נימהליה ממ"נ. ופרקינן מימהל הי"נ דמהלינן ליה, לא נצרכה אלא למכשירי מילה ואליבא דר' אליעזר. ולית הלכתא הכי דשינויא היא ואשינויא לא סכינן. (ואם יש להקשות עוד, אי הכי אם דמילה תיתוך בשר היא ואינה מלאכה, אפילו מילה שלא בזמנה יהא נימול בשבת מחתך בבשר הוא. ופריקי כי מילה בחי מלאכה היא כי מתקן הוא, כי כיון שחותך הערלה מתקנו לאכול תרומה ולשחוט עליו אביו את הפסח). לאכלה להביא בן ח' שאין שחיטתו מטהרתו. פי' זו בהמה נפה טהורה שיולדת לט' חדשים היא. ומיבעיא לן רשב"ג פליגי רבנן עליה אי לא. ופשטינן דפליגי רבנן עליה והילכתא כווותיה, דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג, ואי לאו דפליגי הלכה למה. אמר אביי נפל מן הגג ואכלו אריה דברי הכל כמו חי הוא, כי פליגי שפיהק ומת. ומקשינן עליה מרב פפא ורב הונא בריה דר' יהושע דאיקלעו לבי בריה דרב אידי בר אבין ועבד להו עיגלא תלתא ביומא דשבעא. ואמרי' ליה אי איתרחיתו עד לאורתא הוה אכלינן מיניה, והרי זה נשחט ולא אכלו ממנו שאפרו כיון שלא שהה ח' ימים כנפל חשוב ואין שחיטתו מתירתו באכילה. והדר ביה ואמר אלא שפיהק ומת דברי הכל מת הוא, כי פליגי בנפל מן הגג או אכלוה אריה. ושמעינן מדאי מעשה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שאם נשחט קודם ח' ימים אסור באכילה, ואינו מותר לאוכלה אלא מלילי ח' והלאה (לקרבן), הלכך לילי שמיני בוחר באכילה, ולקרבן פסול ואין כשר לקרבן אלא מיום השמיני והלאה. וזה שאמר אביי וכי יצות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה להביא בן שמונת ימים שאין שחיטתו מטהרתו. ר' יוסי ברי' יהודה ור' אלעזר ברי' שמעון אומרים שחיטתו מטהרתו, ברייתא זו מהעלת בנבילה, דתנינן מתניתין סתמא כווותיה בפרק בהמה המקשה לילד. ופירשינהו שם מי יש במינו שחיטה מי אין במינו שחיטה בן ח' אין שחיטתו מטהרתו לפי שאין לפינו שחיטה. וסוגיא דשמעתא שאין שחיטתו מטהרתו בחסות משמנה ימים אלא בדמיחזק לן שכלו חדשיו, כגון שהיתה בהמה קשורה לו ביבתו ט' חדשים לגמה (וא"ר בא) (וה') לדקה וילדה, ובדי לן שלא עלה [עליה] זכר בביתו. וזה ששנינו בכשנתינו סתם תינוק בן יום אחד מטמא בטומאת בית, ומשמא בנגעים ומטמא בטמא מת, וזוקק ליבום ופוטר פן היבום. ומאכיל בתרומה ופיכול התרומה, ונוחל ומנחיל, וההורגו חייב, והרי הוא לאביו ולאמו הלכך קרובין כחתן שלם, ואמרינן בגמרא למאי הילכתא אמר רב פפא לענין אבלות. לימא מתניתין דלא כרשב"ג דתניא רשב"ג אומר כל שהשהה כאדם לי יום אינו נפל, הא לא שהה ספיקא הוי. ומפרקינן דקים ליה בביה שכלו לו חדשיו. דהיינו במשנה זו דיינם אחד במיחזק לן ביה שכלו לו חדשיו. ומיהא הוי (מיתא) (מתאבלין) באלי בריה דרב דימי בריה דרב יוסף ורב כהנא בגיוקא דשביב בנו תלתין יומין דהוו מוחזקין שכלו לו חדשיו. איתמר מת בתוך שלשים ועמדה ונתקדשה. אמר רבינא משמיה דרבא

עין משפט נר מצוה

מ א מר' ס"מ מהל' מילה הלכה יד סמג עשין כח טוש"ע ר"ד סי' רסו סעיף יא הגה"י:
מא ב ג ד מר' ס"ב מהל' שחט אכלות הטומאות הלכה ו:
מב ה ו מר' ס"ב מהל' יום טוב הלכה ג סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תלת סעיף ה:
מג ז מר' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ט:
מד ח ט מר' ס"מ מהל' יום טוב הלכה ה סמג עשין כ טוש"ע א"ח סי' קנו סעיף ד:
מה י מר' ס"ב מהל' מאכלות אסורות הלכה ד סמג לאוין עה וקנ"ג טוש"ע י"ד סי' טו סעיף כ:
מו ב מר' ס"מ מהל' אבלות הלכה ז סמג עשין מד"ס כ טוש"ע י"ד סי' שצד סעיף ח [ובר"ף כאן ומס"ג דמו"ק דף כ:] וכן בר"ש כאן והתם סי' לג):

מוסף רש"י

ושוין. תנאי דפליגי בסתם ביצה (מז:) בני בכור שנולד בו מום בי"ט, ושוין דאמילו אאומר בנולד כי ביום משום דמוקצה היה כיון המשות מחמת איסור קדשים בתוך. אבל אם שנולד היום ומומו עמו מוכן הוא, שלא נאסר מעולם, דהא מתני אמי היה מוכן אבא אמו ומותר. דבכור אינו קדוש עד שיולד, ובשנולד הרי מומו עמו ואלאי ליאסרו בתוך [חולין נא:]. מת בתוך שלשים. כן היומה ומקדשה לשון מתקה שפטורה מעשה נגר (יבמות לז).

רב נסים גאון

אמר אביי כתנאי לאכלה להביא בן ח' שאין שחיטתו מטהרתו. עיקר דבר זה שנוי בתורת כהנים (ויקרא יא) וכי יפות בן הבהמה אשר היא לכם לאכלה. וכי יפות הרי זו מיתה ודא', מן הבהמה יש מן הבהמה ממאה ויש מן הבהמה שאין מטמאה, מרט לטריפה ששחטה. ונתבאר לנו בזה הכתוב בהמה [טרפה] ששחטה אינה מטמאה, ונשאר ונתנו בדבר זה הרבה ואמרו ונמצא הדברים, בן ח' יוכית שיש למינו שחיטה ואין שחיטתו מטהרתו. ולאחר כן אמרו לאכלה להביא בן ח' שאין שחיטתו מטהרתו. כלומר בן ח' חדשים בבהמה נפה שהורה, על דעת כמו שאמרו בפרק א' ממסכת בכורות (דף ח) בבהמה נפה יולדת לט' חדשים, ומה שחלר בהמה נפה שהורה בחודש ח' הרי הוא כמת ולא תועיל בו השחיטה להוציאו מידי נבילה לענין הטומאה כמו שמועלת בטריפה. מכאן הראיה שהקדמנו ממה שאמרו ויש מן הבהמה שאינה מטמאה מרט לטריפה ששחטה וממצא כמותה בשחיטת חולין (נב:) בפרק בהמה המקשה לילד.

רבינו חננאל (המשך)

שנויה בתורת כהנים. לשמונה חדשים חלולקתם, דתני בהדיא במתניתא דבי ר' חייא ודבי ר' אושעיא איזהו בן ח' כל שלא יצאו לו חדשיו, ר' אומר סימנים ניכרין בו שערו וצפרניו שלא נגרו, וכדרך שכן שמנה חדשים באדם כמו כך בן ח' בבהמה נפה וכן ר' בדקה נפל, דשב"ג אומר כל שהשה כאדם לי' יום אינו נפל וכו' ולכתא כתי"ק דאמר בן שמנה אין שחיטתו מטהרתו, אלא אמרינן מת היה ונבילה היא ומטמאה שאין שחיטה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com